

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Cenata celo leto po pošti je 4 gold. 40 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za eno kvatre 1 gl. 10 kr. Ako se pa iz založnice v Lju-

Slovenija.

bljani na bregu hiš, št. 190 jemlje, se plača za celo leto 4 gl., za pol leta 2 gl., za eno kvatre 1 gl. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajuje še pol gold.

V petek 22. Svečana 1850.

Sekovska škofija.

Bečke cerkvene novine so prinesle v 11. broju t. l. sostavek iz sekovske škofije, v katerem neki selški gosp. župnik (Nemec) britko toži čez stiskovanje, katero tobož vbogi Nemci morajo terpeti od tih dob, kar so Slovenci čutili jeli, da jim slovenska kerv po žilah teče, kar so se zavedili, da je nje slavenska majka rodila, da so sini velke matere Slave, kar so zvedili iz cesarske besede, da nimajo daleč slugi in robovi nemile Germanije biti; tim več da sméjo tudi oni v jednake pravice s drugimi evropejskimi narodi stopiti. — Pak evo ti krivice i strasnó stiskovanje nemcov! glejte 178.000 duš slovincov se podstopi rěč na toliko preteravati, da počenjajo od vsakega v škofiji slovenski jezik terjati, s komur kaj opraviti imajo; jeli ni to v nebo vpíjoči greh!? — Slovenci kaj delate: 450.000 Nemcov bote na tla pritislili al celo stislili, ako svojevoljno i gizdavo terjate, kakor gospod župnik veli, da naj se Nemci vašega jezika učē, saj ga pre nepotrebujo, i smerdi jim ko smerdlivo jajce. — Za Nemce vsakej pogiblejji odtegnuti, ter kako z neder stepsti, svētuje gospod župnik ko naj boljšo sredstvo razdeljenje naše škofije.

In to meni povod da, da to, akoravno že v Sloveniji i drugih listih pretreseno i rešetano rěč, zopet občinstvu predložim, nadjajoč se, da bodo se našli vlastenci, kateri bodo to željo, oboje narodnosti naše kronovine podpirali, i vsa sredstva pravedna i mogoča vpotrebili, da se to razdeljenje kar je naj pred mogoče zgodi, ker zdaj je še mogoče, zdaj se še našej želji lahko zadovolji. Ako zdaj prepustimo, i zanemarimo naše želje vtelesvati, morebiti nam ne bo nikdar več priložnosti i mogočnosti. zato Vlastenci, ljubitelji svojega zanemarjenega naroda! naj se vam ne vnoža, napnite zadnje žile; glejte na dvojno korist, ktere dobimo glede vėre, glede narodnosti. Slovenec bode slišal svojega verhovnega pastirja v svojem jeziku govoriti, serce se mu bo od veselja širilo, kadar bode čul cerkvenega kněza slovenski pridgati, naučati itd, to ga bo v vėri jačilo, ker ne bo samo hodil svojega škofa gledat, temuč tudi poslušat in si za svojo serce dušne hrane nabirat. Da se besēde škofa mogočno v človeško serce vtisnejo, nas izkustvo uči v tistih krajih, kjer ga ljudstvo razumi. Dolge leta pripovedujo starši detci svoji: to i to so nam škof pridgali, taki moremo biti itd. Pak i mlad duhoven, ako se le za slovensko ljudstvo odgojava, mnogo več koristi, če mu slovenska gladko teče; drugič pak si take potrebne knjige priskerbi, da zamore svoje nauke neprenohoma prostraniti i glavo si bistrili, kar se je žalibog! dosihmal zlo zlo zanemarilo, ker so prišli duhovniki iz nemškega na slov. fare brez da svoj materinski jezik le na pol znali bili; knjig taki niso slovenskih imeli, ker so se samo z nemskimi oskerbeli — obojih si kaplan nemore lahko kupiti — et hinc illa lacrimae, da ljudstvo gostokrat toži, da duhovnik tako zavija, da ga ni moči razumeti:

zganja nēke tugende, da ga sam Bog razumi. — Vsemu temu če konec biti, ako slovensko odgojenje kandidatov mešnega stana dobimo, kar pa samo upati smēmo, ako bodēmo s lavantinsko škofijo zjedinjeni. Korist, ktera od tód za narodnost izvira, leži tako jasno pred očmi, da jo lahko tihoma preidem. Razdelite nas, in smo zjedinjeni! da ne bodete tožili čez nacionalitātenstreite. — Kaj še, bo zarenčal kjē kak stari g. kaplan: zdaj na stare dni, kadar omagujem, bom kam v bregāce šel? — naj le pri starem ostane. — Čujo se spodobne rěči! ali kako puste i sebične da so, vsak lahko previdi, ako premisli, da se le od takih slišijo, kateri so na plodnih ravnica na masne dohodke navajeni, katerih se znebiti bojijo. Vendar je takih tako malo, da se mi ne zdi od potrebe proti njim rěčice pisati; in vsaki ima vendar tako človeško serce, da pomiluje nastópника duhovnega stana, ako mora v nemško iti, kjer kakor sužnik z okovi nemškega jezika na pridganci (prižnici) v spovednici i šoli toži i muke zdihuje, ter nezadovoljen sam saboj, le za svojimi zdihava, le k svojim ga vleče, čez kardopisatelj v Wienerzeitung žaluje; je li to ne naravno? — Razdelite nas i nezadovoljstva bo konec. To želimo mi Slovenci, to želijo Nemci, to terjā blagor naše sv. vėre, to terjā naša narodnost. K temu nas giblje prevelika prostranost naše škofije; k temu nam daje pravo podarjena vstava, da narodnost našo razvijamo i čuvamo, kar bo nam samo takrat najleži, ako smo od Nemcov ločeni. . . . ž.

Austrijsanso cesarstvo.

Iz Gorenskega:

Odperto pismo na Slovenijo.

Draga Slovenija!

Prav imaš, da se krepko za prirojene pravice ubozega slovenskega naroda poganjaš in zaničevavcem vstavnih pravic terdo na perste stopaš. Toda se varuj, da ne bodeš koga med zatiravce svojega naroda potkala, kateri je tvojemu narodu ob času nesreče in potlej že veliko dobrega storil. Varuj se, da ne boš koga zaničevala, kateri živo spozna in spoštuje pravice tvojega naroda, in se po moči tudi prizadeva jim zadostiti. Krivica enemu storjena ti bo sto novih sovražnikov na vrat napolala. Ne zameri mi tedaj, ljuba Slovenija, da te prijazno pokregam, da si letos, če se ne motim, že dvakrat nekega poštenega moža preojstro popadla. Jaz menim dohtarja Zoffa. Poslušaj me, kdo je dohtar Zoff, kaj ga je v našo deželo prignalo, in kako si je že od nekđaj prizadeval nedotakljivim pravicam našega naroda zadostiti. Glej! oče dohtarja Zoffa je bil rojen Krajnec. Doma je bil iz nekđajnega loškega kantona. Dohtar je bil na Koroškem rojen, in se od svojih staršev ni slovenščine naučil. To je bila žalostna zmota tistega časa. Pa kaj bi ti pravil in stare rane vnovič tergal, saj sama dobro veš, kako so njega dni v Austrii Slavjane sploh spoštovali. Slovencu so pa še posebno

radi le pečene poterpice na mizo dajali. Dasiravno se dohtar Zoff od mladih nog ni slovenščine naučil, vendar čisto brez nje ni na Krajnsko prišel. Ko se je namreč zdravništva izučil, je kmalo spoznal, da je njemu potreba slovensko znati. Vidil je namreč, da tudi v Austrii naj več sveta sliši sinam Slave. Vidil je, da je imel posebno zdravnik, ki mora sam z ljudstvom govoriti, v poprejšnjem ljubljanskem poglavarstvu strašno majhno poljice, če slovensko ni znal. Toraj se je že v Celjovcu začel po Murkotovi slovnici slovenščine učiti, in je k dohtarju Wieritu pridno v šolo hodil. Ko je unega leta legar strašno po Zagorju razsajal, in so nekteri krajnski sinovi, žalostna jim majka, pozabljiviši dolžnost svojega stanu, svojemu narodu herbet pokazali, je deželno poglavarstvo med drugimi tudi dohtarja Zoffa iz Celjovca v Zagorje poklicalo, da je zapustivši svojo domovino in vse milo in drago z nevarnostjo svojega življenja zapušeni bolnikom pomagal. Kdor ga tedaj z vsiljencem ali pritepencem pita, mu očitno krivico dela. Da je potem ondi ostal, kjer si je zasluge pridobil, menda ni bila velika pregreha. Saj Krajnec ravno tako stori. Da se je dohtar tudi v Ljubljani slovenščine vadil, skoraj ne dvomim, ker mu je bila kakor jetniškemu zdravniku silno potrebna. Toda, kar za gotovo ne vem, nočem terdit. Da se je pa v Radoljci zopet pridno slovenskega jezika prijel, pa jaz sam lahko pričam, ker sim ga sam nekaj časa učil. Kadar sim ga pa jaz nehal učiti, sta jela z radoljskim gospod učiteljem Novice brati in sta jih brala, dokler ni dohtar hudo hudo zbolel. Gramatike se mu ni bilo več treba učiti, ker jo je že popolno v glavi imel. Verh tega moram še to povedati, da je gospod dohtar dostikrat sam rekel, da mora vsaki vradnik na Slovenskem dobro slovensko znati, in da upa, da se bo tudi on kmalo popolno naučil. O kako bi bili mi zadovoljni in srečni, ko bi marsikteri rojen Krajnec, ki visoko na vradniškem stolu sedi, tako spoštoval prirojene pravice našega naroda, kakor jih je dohtar Zoff že od njega dni spoštoval. Oj kako lepo bi se že v naših pisarnicah po slovensko vradovalo, ko bi vsi naši vradniki slovensko slovnico tako dobro v glavi imeli, kakor jo ima imenovan gospod dohtar. Da mu v govorjenju še marsiktera smesna uide, bomo vsi radi verjeli, če pomislimo, da tudi nam nemšine niso naenkrat v glavo zabili. Toda tudi to bo sčasom bolje. Dobra volja in pa brihtna glavica vse premagate. — O dragi Slovenci! nikar ne vpihujmo mlade lučice, marveč poterpimo, če vidimo, da dobre volje ne manjka. Kdor verh tega dohtarja Zoffa pozna, da je mož ves priljuden in pri bolniku samo čutilo. Bi rekel vstvarjen zdravnik. Kdor ve, da je v zdravništvu izurjen, da mu ni vsaki kos, komur je znano, da ne tirja prevelikega plačila, da reveže ravno tako rad obiskuje kakor bogate, tukaj opomnim samo rajnkega krajača Heričkota, da v sili tudi padarske opravila opravlja itd.; si gotovo ne bo želel, da bi krajnska dežela tega verlega moža kdaj zgubila. Vse, kar si bo po pameti želel, bo, da bi gospod dohtar v slovenščini napredoval, dokler se tudi praktično popolno ne nauči, in da bi potem dolgo v tisti deželi srečno in veselo živel, v katero ga je božja previdnost ob času nesreče tolažnika poslala. Mila Slovenija! to so resnične besede enega tvojih naj iskrenejših spoštovavcov. Bodi zdrava in vesela *).

Tvoj stari prijatelj Lovre Pintar.

*) Prav me je razveselilo, da ste se za moža poteg-

Koroško. Po celem Koroškem se ne najde skor nič več drobiža, posebno v mestih, tako, da ljudem to hudo nadlego dela. Celjovski kupci so se zavolj tega na ministerstvo denarstva obrnuli s prošnjo, da bi jim pomagalo; minister je tudi koj na deželno denarnico potrebno ukazal, da se temu pomaga.

Celjovec. V Celjovcu so se začeli umetniki z davki nakladati. Vsak, ki v muziki druge podučevati hoče, mora popred za dovoljenje prositi in letno plačo odrajtati od svojih dohodkov. Unidan je poprosil pri občinskem svetovavstvu gospod Tomaževič, da bi se mu dovolilo učiti.

Akoravno v Celjovcu z muziko zelo zelo slabo stoji, mu je vonder občinsko svetovavstvo prošnjo odreklo. In zakaj se je to zgodilo? Ker se je v Gradcu nemira vdeležil. Da je pa on prav dobro spričo sedajnega obnašanja od celjovskega policijskega komisarjata priložil, na to občinsko svetovavstvo ni gledalo: Tomaževič je bil v dnevih prekucij, ko je bilo vse zmešano, tudi zmešan; on bi znal tudi svoje učence zmešati; tedaj basta!

Stajarska. 17. februarja se je na Stajarskem na železnici nesreča prigodila. Enašina je bila zlomljena; ko vozovlak do nje pride, je pet vozov z ceste zderčalo, in se zelo poškodvalo. Nadkonduktor Hott in en delavec sta bila hudo ranjena.

Serbska. Iz Zemuna se v „Agramerico“ piše kako neizrečene hudodeljstva se tam gode. Naj bolj strašno je tole: 9. februarja o polnoči pridejo trije možki v šemah v hišo konjederca, potegnejo nosečo ženo iz postlje, jo tako dolgo po trebuhu tolčejo, da je otroka porodila. Oni ga vzamejo in pobegnejo. Vzrok te strašne dogodbe je menda ta, ker imajo prazno vero, da je, kdor serce takega otroka speče in sne, neviden in pred gosposko varen. Kako potreba bi pač bilo šol po deželi, da bi se ljudje bolj omikali; potem bi se vonder kaj tacega ne zgodilo!

* Belgraškim serbskim novinam se iz Beča piše, da se je na Rusovskem društvu ustanovilo, katerega namen je serbske cerkve v vojvodini in Banatu, ki so bile poškodovane ali pa poderte, popraviti in z nova sozidati, zraven tega pa tudi druge cerkvene potrebe oskerbeti. Čuje se, da se je to društvo na serbskega patriarha obrnulo, da bi naznanil, koliko cerkev je bilo podertih, koliko poškodovanih in kaj da se jim je med vojsko vzelo.

Česka. „Pražske Noviny“ pripovedujejo, da v Pribramu en vradnik pisan časopis za podložne rudokope na svitlo daja. Kar imenovanemu vradniku časa pri vradnih dolžnostih ostane, ga oberne za vredvanje tega časopisa, ki ga rudokopi prav radi berejo. —

* Od umerlega Jovana Svoboda, vodja prvih šol za majhne otroke, ste ravno dve koristni knigi na svitlo prišle: „Mali čtenar“ (mali bravec) in „Mali Čech a Němec“.

* V seji českih deželnih pravdosrednikov 14. februarja je bilo sklenjeno pravdosredniško kamro v Pragi ustanoviti. Za predsednika je bil Dr. Wenckel od Eisenstein zvoljen.

* V seji mestnih odbornikov je bilo 13. februarja sklenjeno, se na višje oblasti obrniti, da se bode tako važna reč o zadevah občin razjasnila.

nuli, ki ne zasluži, da bi ga grajali, marveč mu hvaležni bili. Ker pa vsak ve, da nisim vsevedna, tedaj živo prosim, ako mi kaka kriva uide, me hitro opomniti; prav rada bom preklicala, kar nisim prav imela. — Slovenija.

Poslala se bo na ministerstvo prošnja, da bi ono razodelo, ako vlada od mestnega odbora tirjano pravico, vse javne zadeve zastopiti v politiškej zadevi spozna ali ne. Prošnja, ktero je Dr. Rozkosny sestavil, se opira na zapopadek občin in na srenjske postave. — Enoglasno je bila ta prošnja potejena.

* V nekterih krajih Češkega, Moravskega in Silezije, kjer že več mescov kolere ni bilo, se je začela spet prikazvati.

Galicia. Ministerstvo je poglavarstvo Galicie vprašalo za sovet, kateri ogerski kraji bi se z Galicio zjedini.

Austrijanska. Zmiraj se pripoveduje, da bodo nekteri ministri odstopili. Zdaj se sliši, da hočeta Kraus in Gyulai svoje mesto drugim prepustiti.

* Grof Degenfeld bo menda minister vojaštva postal. Grof Gyulai bo pa poveljstvo petega vojaškega oddelka prevzel.

* Dunajski Slovani so žalostni, da je sv. ban zagrebški zbor razpustil, večkrat čez to tožijo, da ban, ki vonder svojo domovino poznati mora, v novejših časih vse stori, kar mu zaupanje jemlje, kterega si je pridobiti znal. Skor bi se verjelo, da ban svoje mesto popustiti hoče, kar tako ravnanje dovolj kaže. Da pa to narodu ni blagonosno, ne bo nihče tajil. In vonder nam je povsod zaupanja silno potreba.

* Minister notranjih zadev je 2. februarja ukazal, da pri tistih davšinah, ki ne izvirajo iz desetinskih pravic, ampak ki se le plačujejo kot nepremeljive davšine za cerkve, šole, fare in druge srenjske namene, in ktere po postavi od 7. septembra 1848 niso odpravljene, ampak po patentu 4. marca 1849 §. 6. za odkupljive spoznane, se ne more odkupljenje po vradnej poti, ampak le po vzajemni prosti pogodbi med opravičenimi in dolžnimi soseskami zgoditi. Politiški vradi morajo skrbeti, da se take davšine zvesto odrajujejo, dokler te pogodbe niso bile sklenjene.

* Iz Dunaja se od 15. februarja sledeče piše: Čudno se nam zdi, da se namenu, kterega ima državni zakonik in vladni list, ne zadosti; med tem, ko se zakonik v nemškem jeziku neprenehoma teden za tednom tiska in izdaja, se on v drugih posebnih slovanskih jezikih zlo neredno izdaja. Ker po 3. §. državnega zakonika in vladnega lista postave in naredbe, ki se v njem naznanijo, po 30. dnevu razpošiljanja veljavo zadobe, jih je mnogo že na svitlo prišlo, ki v slovanskih krajih še nimajo veljave; n. p. deželne postave za Štajarsko, Koroško itd. so se že davno v nemškem jeziku izdale, na slovanski prevod pa zastoj čakamo. Te zamude pa ni vredništvo državnega zakonika in vladnega lista krivo, ampak le državna tiskarnica, ker so imenovane postave že dolgo za tisk pripravljene. Pri tej reči bi imela vonder vlada v tako važnej napravi skrbeti, da bi tiskarnica ne odlagala svoje dolžnosti storiti.

* V več krajih spodnjo-austrijanskega ne bodo več prebivalci krompirja sadili, ker se ga je tudi lansko leto gnjiloba lotila. Namesti krompirja bodo turšico in korenje poskusili.

* Postave za kolik so na svitlo prišle. Precej oistre so.

* Na Dunaju se tiskajo slovenske bukve za začetne slovenske šole.

Ogerska. Na Ogerskem je bilo že neizrečeno oseb v ječo zapertih, ker so se ogerskega punta vdeležile, in še vedno se zapirajo. Skorej vsake novice prinesejo celo versto takih nesrečnikov.

* Od 7. februarja se v „K. Bl. a. B.“ piše: Predvčerajšnjim je iz Stolnega grada štir sto honvedov pobegnulo; so se večidel dobro oborožili in v gojzde podali. Koj so se vojaki za njimi poslali, ki so oistro povelje dobili, vsacega, ki bi se le kolikaj opiral, ustreliti. Izid še ni znan.

* Do zdaj je bilo samo v Peštu že za 5,073.000 gld. in 20. kr. košutovih bankovcev sožganih.

Lombardo-ben. kraljestvo. Iz Mantue se vedno v Milano in Piacenco vojaška priprava vozi, zakaj da se to godi, nobeden ne ve.

Tuje dežele.

Iz bosniške meje se 11. februarja v Agramerico piše: Sovražstvo na deželnega poglavarja je v Bosni vsak dan večje; vstajniki so mu vso pokoršino odrekli in so pripravljeni, se ne več pustiti od njega za nos voditi, temuč z orožjem v roki v Banjaluko priti in poglavarja primorati, da jih davkov oprosti, kar jim je v Bihaču obljubil.

6. februarja so se vstajniki zbrali, so se posvetvali, za vodja Kedića in Fatkića zvolili, ter so se pogovorili, se v Izačić podati in tamkej drugo sklenuti.

Vstajniki se pripravljajo najpopred v Bihać vdariti, pašata spoditi, terdnjavo posesti in potem se nad vezirja vreči. Vezir je vstajnikom zapovedal davke odrajevati. Ker so mu pa to naravnost odrekli, in v svoje grade vezirjevih vojakov niso hotli sprejeti, je on sklenul, da jih bo z vso ojstrostjo k pokoršini primoral.

Bosna. Iz bosniške meje se piše, da se je tam mnogo ogerskih begunov nabralo. Vezir jim je zlo prijazen.

Poljska. Iz Poljskega se piše, da je rusovska armada pripravljena za vojsko, in da vsi častniki pravijo, da jo bodo o začetku spomladi na Francosko vdarli in kralja spet na prestol posadili. Na Poljskem se od francoske republike kar nič ne ve, clo časopisi si ne upajo imena republika omeniti.

Laška. Iz Neapla se piše od 6. t. m., da so se tam 27. januarja vzdignuli. Oboroženo kardelo je vstrelilo na vojake. Vojaki so tudi začeli streljati in so puntarsko kardelo razpodeli. Vodji punta so pa bili vjeti in k smerti obsojeni.

* Rim. V Rimu so še vedno nemirni in vse poskušajo, da bi le svetemu Očetu papežu prihod v Rim težavniši storili, ki se pa vonder hoče v svoje stolno mesto vrnuti. Pravijo, da bo on najpred velkega vodja toskanskega obiskal, potem se pa v Bolonjo podal pod avstrijsko varstvo. Francoski vojaki ga tudi žalijo in nič bolj ne žele kakor z avstrijsko armado se vojskovati. Ankona se od cesarskih zlo uterduje, se ve da na stroške papeža. Na vsako vižo bodo tam še kake homatije vstale.

Francoska. Kako so se kraljeva poslopja na Francoskem mesca februarja pokončala, zamoremo prevdariti, ako pomislimo, da se bode ti mesec 25.000 kilogramov (okrog 480 stotov) zerkalnih in kristalnih čepin poslopja Royal na dražbi prodalo. Že popred je bilo za 6000 frankov čepin pozlačenega porcelana prodanih.

* V Sézanne na Francoskem je povodenj ogenj napravila. Voda je v en magazin prišla, v kterem je bilo 49 sodov nevgasene apna, ki se je vžgalo in vsi sodi so zgoreli.

Svedska. V Upsali so obhajali žalosten spomin zavolj pada Ogerskega, vladi pa se očita, da se pusti od Rusije semtertje vleči kakor ona hoče. — Vse kaže, da bode tudi tukaj kmalo zagromelo.

Lepoznansko polje.

Dr. France Miklošič in staroslovansko jezikoslovje.

Najimenoitnejši in jezikoslovno najvažnejši ostanki staroslovanskega jezika so gotovo razne in obširne cerkvene bukve, katerih se mnogo večja stran Slovanov, namreč: kristjani gerske cerkve poslužujejo. Lahko je razumeti, da se slovansko jezikoslovje, svoj pravi namen in pomočke, ki so dosegli potrebni, spoznavši, tih bukev ni uganuti moglo, ne smelo. Ali to je opomina vredno, da ono na polju svojega preiskovanja ni, kakor bi se pričakovalo, svojih najslavnejših delavcev pri vernikih gerske cerkve; timveč pri rimsko-katoliških najdlo. Ponositi se smemo, da so ti visokozasluzni možje, katerih imena po vsem slovanskem svetu slovijo, v avstrijskem cesarstvu rojeni. Češki narod si z Dobrovskem in Šafarikom, slovenski z Kopitarjem in Miklošičem pohvaliti zamore. Da bi se čisti duh in pravi, prirojeni stik slovanskih jezikov spoznal, je treba bilo se s starimi posebno gorejimenovanimi bukvami soznati. Ali primerovaje knige različnih časov so se zgodaj prepričali, da se stareje od mlajših, čeravno ne v obsežku, vendar jezikoslovno zelo razločijo; da se je slovna oblika, v kateri so bile bukve iz konca pisane, pozneje ne malo premenila. Vzrok temu je, da so bukve, iz prve, njim vlastne domačije pregnane pri sorodnih plemenih sprejete bile, ter se njihovim narečjem prilavovale. Bulgari so jih po bulgarski, Serbi po serbski, Rusi po ruski zavijali. V novejših rokopisih se še najdejo vse tri posebnosti; ali v tiskanih bukvah se je serbska skorej povsod ruskej vganula. Od čistega jezika, v katerem so se izprva cerkvene bukve pisale, so nam le nekateri rokopisi ostali. Iz tega bo vsak nepristrani in razumni lahko prevedel, kakšno, v naslednjih brezeceno dobroto slovanskemu jezikoslovju, in znanstvu sploh tisti skaže, ki prevzame pretežno nalogo stari, v teku vekov nebrojnim krivicam izdani jezik, v katerem so cerkvene bukve spisane bile, v njegovi čistoti in prvem obrazu na svetlu postaviti. Potem licu gre dela gorej omenjenih mož, zvezd slovanskega jezikoslovja, soditi. Učenemu Čehu g. Dobrovskemu pripade velika zasluga, da je pot odpraviš poštovanje do starega jezika vnel, iz česar se smemo, po sadajnih okoljstvinah sodé, naj krasnejšega sadu za jezikoslovje, in slovansko znanstvo sploh nadjati. Ali on je zašel v tem, da je Ostromozko biblijo za zgled vzel, in vsled tega v svojej slovnici vmesto starega jezika čudno zmes ruske in stare slovanske učil. Njegova slovnica se toraj, namen gledé, za katerega je pisana, za nesluživno starino imeti mora. Bukve, ki so sledile, so se z majhnim izjemkom poti Dobrovskega deržale. Mali izjemki vendar niso veljave doseči mogli, nekaj kjer jim je slovez Dobrovskega nasproti bil; nekaj kjer jim je stara razvada zabavljala, ki je nerada že pohojeno cesto zapustila, in ki se je celo prederznula, neogibljuje — ako so se rokopisov deržali — najdbe mlajših jezikoslovcev z novimi zmislijami kerstiti; starim pismom vlastne čerke spakarije imenovati, in jezik, ki so ga učili, z pokvarjenim obsoditi.

Ta razpertija je rodila neogibljivo potrebo, terdno, s kritiko ostro preskušeno podlago položiti,

na kateri bi se pozneje preiskovanje svestno in varno početi dalo. Bistremu umu slavnega Slovenca Kopitarja je bilo prihranjeno takšen preskušene temelj s svojim, v letu 1836 izdanim Glagolita Cloecianus položiti, s čemur si je na polju slovanskega jezikoslovja nepremisljiv spominik spostavil.

(Konec sledi.)

Pad Carigrada.

(Dalje.)

Bitva je bila za Turke zgubljena. Sultan pa skliče v sovet vse svoje velikaše. Ko se posvetvajo, kako bi se železna veriga, ki barkostajo zapira, presekati dala, da bi se mesto od dveh strani obdalo, vse obmolči. Tedaj se dvigne sultan, in svetva barke po suhem v barkostajo spraviti. Veli, stori. Po tleh dve uri hoda z mastjo namazane dile položiti zapove, po katerih v eni sami noči čez sedemdeset bark v barkostajo spravi.

Jovan Giustnani tedaj sklene v pervej noči sovražno brodovje požgati; ali Genuezi so ti sklep Turkom razodeli, ki so po noči Gerkom na skrivno pomagali, čez dan se pa v turskem taboru mudili, in Turkom olje dajali, ki so ga potrebovali, da so po vsakem strelni veliki top namazali, da se jim ni razpočil. Ko se tedaj po noči Giustiniani sovražnim barkam bliža, ustrelje Turki, ki so čuvali, z enim velikim topom v njegovo barko, katero je krogla zdrobila in se s sto in petdeset izbranimi laskimi mladenci potopila. Giustiniani se je v velikem strahu komej rešil, in Turki zaženejo velik krič, da se je na morskimi bregih in v sedmerogričnem bregu razlegal. Ko se dan napoči poskusijo Turki drugič svojo srečo s topom, pa niso merili na gersko ampak na genueško bogato obloženo barko. Krogla jo zadene in barka se razdrobi. Vjete so pred obličjem Gerkov poklali. Mohamed zapove most čez barkostajo narediti; v ti namen so sode z železnimi klukami skupej zvezali in po njih dile položili. Most je bil pet komolcev širok in sto komolcev dolg, in precej močen. Barke so blizo ozidja čakale. Gerki pa so si namenili most in barke požgati in Jakop Kok je bil v dosego tega namena zvoljen. On si vzame tri lahke čolne in stirdeset mladenčev, dobro previdjen z gerskim ognjem in drugo pripravo. Po noči v barkostajo priplavajo. Dva mladenca gresta iz čolna na most in čakata, da bi ga ravno tistikrat zažgala, ko bodo barke začele goreti. Ali stražniki so jih kmalo zapazili in z kamni lučali, čolne pa so sterli in potopili. Ena sama Galeja je zgorela, ogenj na mostu so pogasili, mladenči so bili vjeti in drugo jutro pred obličjem Gerkov poklani. Gerke je tako djanje tako razdražilo, da so glave dve sto in šedeset vjetih Turkov na mestno ozidje nasadili. Zdaj zapove Mohamed na griču sv. Theodora zgor Galate na ravno tisti strani barkostaje tope nastaviti, da bi se iz tega kraja na gerske in genueške barke streljati zamoglo.

Genuezi so prosili, da bi jim trgovskih bark ne pokončal; ali Mohamed jim odgovori, da to niso trgovske, temuč roparske barke, ki so Grekom pomagati prišle. Pervi strel je prvo barko potopil; druge so se nazaj do Galate pomaknule, kjer se jim ni moglo blizo priti.

(Dalje sledi.)